ปาฐกถาธรรม

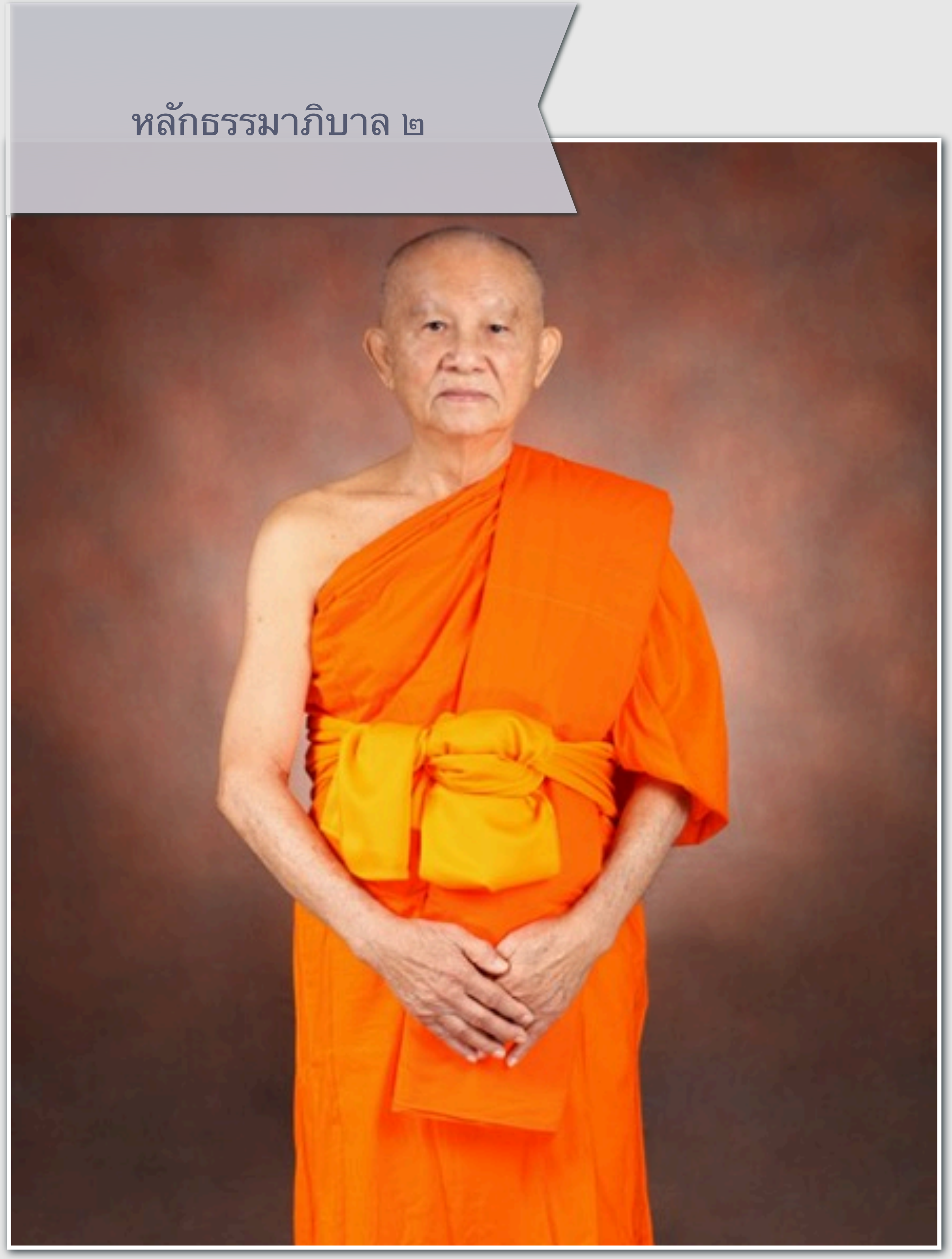


หลักธรรมาภิบาล ๒

พระเทพญาณมงคล (เสริมชัย ชยมงฺคโล)

ปาฐกถาธรรม

หลักธรรมาภิบาล ๒



ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
กรมประชาสัมพันธ์

วันอาทิตย์ที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๗ เวลา ๘.๐๐ น.

หลักธรรมาภิบาล ๒

เจริญสุข / เจริญพร ญาติโยมสาธุชนผู้ฟังทุกท่าน

วันนี้อาตมภาพก็ได้มาพบกับท่านผู้ฟังอีกเช่นเคย ในรายการปาฐกถาธรรม ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยนี้

สำหรับวันนี้จะได้กล่าวถึงเรื่อง "หลักธรรมาภิบาล" ตอนที่ ๒ ต่อจากเมื่อวันอาทิตย์สัปดาห์ที่ ๓ ของเดือนที่แล้ว

เพื่อความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลให้ถ่องแท้ อาตมภาพใคร่ขอทบทวนความหมายโดยย่อของ "หลักธรรมาภิบาล" ว่าเป็นหลักธรรมใช้ประกอบการปฏิบัติงานแบบบูรณาการของหัวหน้าฝ่ายบริหาร (Chief Executive Officer - CEO) ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายด้วยดี มีประสิทธิภาพสูง

คำว่า "ประสิทธิภาพ" (Efficiency) เป็นเครื่องวัดผลการบริหารงานของ ว่าการปฏิบัติงานของหัวหน้าฝ่ายบริหารขององค์กรหรือหน่วยงานใด มี "ประสิทธิผล" กับทั้ง "ความพึงพอใจโดยธรรม" ของประชากรโดยส่วนรวมทุกฝ่าย กล่าวคือ ฝ่ายเจ้าของกิจการหรือฝ่ายผู้บริหารระดับสูง และฝ่ายผู้ปฏิบัติงานระดับรองลงมา กับฝ่ายประชาชนผู้รับบริการ หรือลูกค้าขององค์กรนั้น สูง ต่อค่าลงทุน ลงแรง และ เวลา ที่ใช้ในการปฏิบัติงานขององค์กรหรือหน่วยงานนั้น ต่ำ คือ ประหยัด เพียงไร การปฏิบัติงานของหัวหน้าฝ่ายบริหารขององค์กรหรือหน่วยงานนั้น ชื่อว่า มี "ประสิทธิภาพสูง" เพียงนั้น

คำว่า "ประสิทธิผล" (Effectiveness) คือผลผลิตของการบริหารกิจการงานขององค์กรหรือหน่วยงานนั้น ถ้าเป็นการบริหารกิจการขององค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ อย่างเช่นการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลไทยของเรา ซึ่งเป็นการปกครอง/การบริหารตามระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขนั้น ประสิทธิผลของการบริหารราชการแผ่นดิน ก็คือ การให้บริการทางด้านการบำบัดทุกข์และบำรุงสุขโดยธรรมแก่ประชาชน ให้ประชาชนโดยส่วนรวม หรือส่วนใหญ่อยู่เย็นเป็นสุข ด้วยความสงบเรียบร้อย ชื่อว่า "สันติสุข" เพราะเหตุนั้นการบริหารราชการแผ่นดิน หัวหน้าฝ่ายบริหาร และผู้ปฏิบัติงานทุกระดับจึงพึงต้องรับฟังเสียง คือ ความเรียกร้องต้องการโดยธรรมของประชาชนโดยส่วนรวมหรือเสียงส่วนใหญ่เป็นสำคัญ จึงจะสามารถให้บริการอย่างเป็นธรรมแก่ประชาชนได้ถูกต้อง ตามความต้องการโดยธรรมของประชาชนโดยส่วนรวมหรือส่วนใหญ่ได้ และในขณะเดียวกันการบริหารงานนั้นก็จะต้องให้เกิดผลเป็นความพึงพอใจโดยธรรมแก่ทั้งฝ่ายบริหารและทั้งฝ่ายปฏิบัติงานทุกระดับอีกด้วย "ประสิทธิผล" คือผลิตผลของ

การปฏิบัติงานนั้นจึงจะถูกต้อง เหมาะสม บริสุทธิ์และยุติธรรม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของ "หลักธรรมาภิบาล"

รัฐบาลไทยเรานั้นทำหน้าที่ปกครอง - บริหารประเทศตามระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นองค์ประมุข ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ อันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ได้กำหนดให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศ เป็นผู้เลือกตั้งผู้แทนขึ้นมาเพื่อจัดตั้งรัฐบาล โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายกรัฐมนตรีเพื่อจัดตั้งรัฐบาล โดยประธานรัฐสภาเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ จึงเป็นรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งมีพื้นฐานการจัดตั้งรัฐบาลโดยประชาชน ให้มาทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินต่างพระเนตรพระกรรณของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุข เพื่ออำนวยประโยชน์ และความสันติสุขแก่ประชาชนโดยส่วนรวมหรือส่วนใหญ่เป็นสำคัญ การบริหารราชการแผ่นดินจึงมิใช่เป็นการมุ่งหมายกำไร และจึงต้องบริหารราชการแผ่นดินไปด้วยความถูกต้องตามกฎหมาย ถูกต้องตามหลักวิชาการ ถูกต้องตามหลักธรรม คือ ศีลธรรม และถูกต้องตามความต้องการโดยธรรมของประชาชนโดยส่วนรวมหรือส่วนใหญ่ นี้ประการ ๑ ด้วยความเหมาะสมกับกาลเวลา บุคคลหรือชุมชน สถานที่ เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม นี้ประการ ๑ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ คือ ด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์ ด้วยความสุจริต โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ นี้ประการ ๑ และด้วยความเป็นธรรม คือ ด้วยความยุติธรรม ไม่อคติด้วยความรักหรือเห็นแก่พวกพ้องหมู่เหล่า ไม่อคติด้วยความโกรธหรือเกลียดชัง ไม่อคติด้วยความกลัวเกรง และไม่อคติด้วยความหลงตัวหลงตน ด้วยความหูเบา หรือด้วยความหลงเพราะไม่รอบรู้ข้อมูล ไม่รู้หลักการตามที่เป็นจริงและที่ควรรู้ เป็นต้น เหล่านี้คือคุณลักษณะของ "หลักธรรมาภิบาล" ที่ชาวต่างประเทศเรียกว่า "Good Governance" อันหัวหน้าฝ่ายบริหาร (CEO) แบบบูรณาการจะพึงถือเป็นหลักในการบริหารราชการแผ่นดิน ให้บรรลุผลสำเร็จตามนโยบายและวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพสูง คือ ให้ได้ประสิทธิผลและความพึงพอใจของประชากรโดยส่วนรวมสูง ต่อ ค่าลงทุน ต่ำ คือ โดยประหยัด นั่นเอง

อนึ่ง องค์กรทางศาสนาและทางสังคมเพื่อประโยชน์และสันติสุขแก่ศาสนิกของตนและแก่สังคมโดยส่วนรวมหรือส่วนใหญ่ที่ดีนั้น ก็พึงต้องถือ "หลักธรรมาภิบาล" นี้ในการบริหารงานทางด้านศาสนาและทางสังคมให้เกิดประโยชน์ และความสันติสุขแก่สังคมอย่างดีที่สุด มิให้เป็นปัญหาหรือเกิดความทุกข์เดือดร้อนแก่ประชาชนโดยส่วนรวม อีกด้วยเช่นกัน

แต่ถ้าเป็นองค์กรรัฐวิสาหกิจหรือธุรกิจเอกชน "ประสิทธิผล" ของการบริหารรัฐวิสาหกิจ หรือธุรกิจขององค์กรนั้น กล่าวโดยรวบยอดหมดทั้งองค์กร ก็คือ "กำไร" แต่ถ้าจะกล่าวแยกประเภทตามลักษณะของหน่วยงาน ก็อาจหมายถึง ยอดผลผลิต ยอดขาย หรือปริมาณการให้บริการต่างๆ ทั้งคุณภาพและปริมาณด้วย เป็นต้น แม้ประสิทธิผลของการบริหารรัฐวิสาหกิจ หรือธุรกิจเอกชนก็จะต้องเป็นไปโดยธรรม คือ เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายอำนวยการ หรือเจ้าขององค์กร คือ นายทุน หรือนายจ้าง ไม่ว่าจะเป็นองค์กรนิติบุคคลหรือเอกชน นี้ฝ่าย ๑ ฝ่ายพนักงาน นับตั้งแต่หัวหน้าฝ่ายบริหาร (CEO) และรองๆ ลงมาถึงฝ่ายผู้ปฏิบัติงาน นี้ฝ่าย ๑ ฝ่ายลูกค้า ผู้รับบริการ และ/หรือผู้บริโภคสินค้าหรือบริการ นี้ฝ่าย ๑ และ

ฝ่ายประชาชนโดยทั่วไปซึ่งจะได้รับผลกระทบโดยทางตรง หรือทางอ้อมจากการบริหารองค์กรนั้นๆ นี้อีกฝ่าย ๑ อีกด้วยเช่นเดียวกัน จึงจะถูกต้องคุณลักษณะของ "หลักธรรมาภิบาล" อันหัวหน้าฝ่ายบริหาร (CEO) แบบบูรณาการขององค์กรรัฐวิสาหกิจ และองค์กรธุรกิจเอกชนจะพึงนำไปใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารกิจการองค์กรของตน

องค์กรรัฐวิสาหกิจนั้น เป็นองค์กรกึ่งราชการตั้งขึ้นโดยกฎหมายบริหารงานอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐบาล เพื่อให้บริการอันเป็นธรรมแก่ประชาชน "ประสิทธิผลอันเป็นธรรม" ของการบริหารงานของรัฐวิสาหกิจ จึงมิได้มุ่งแต่จะกอบโกยกำไร แต่ให้มีกำไรเพียงเพื่อให้เลี้ยงตัวได้ เพราะเหตุนั้น จึงไม่ควรใช้อภิสิทธิเอารัดเอาเปรียบผู้อื่น หรือขูดรีดเอารายได้จากประชาชนผู้บริโภค หรือผู้ใช้บริการจนเกินควร จึงจะเป็นธรรมแก่สังคม หรือประชาชนโดยส่วนรวม ส่วนองค์กรธุรกิจเอกชนนั้น โดยธรรมชาติของนายทุน หรือผู้ลงทุนแสวงผล ก็เพื่อหวังผลกำไร จึงมุ่งที่จะให้ได้ผลกำไรสูงที่สุดเป็นสำคัญ แต่การบริหารแบบบูรณาการตาม "หลักธรรมาภิบาล" Good Governance ที่นิยมกันทั้งในและต่างประเทศในทุกๆวันนี้ หันมามองมาเอาใจใส่ความพึงพอใจของประชากรทุกฝ่ายด้วยคือ ทั้งฝ่ายนายทุนหรือฝ่ายอำนวยการเอง ฝ่ายพนักงาน ฝ่ายลูกค้าโดยตรง และฝ่ายประชาชนโดยส่วนรวมที่อาจได้รับผลกระทบทั้งที่เป็นส่วนดี และ/หรือ ทั้งที่เป็นส่วนเสีย อีกด้วย เพราะถ้าองค์กรธุรกิจนั้น ขาดทุนหนักเข้า นายทุนก็ไม่อยากลงทุน องค์กรนั้นก็ตั้งอยู่ไม่ได้ พนักงานหรือคนงานขององค์กรธุรกิจนั้น ก็เดือดร้อนเพราะตกงาน แต่ถ้าเอารัดเอาเปรียบพนักงาน เอารัดเอาเปรียบลูกค้า และ/หรือ สร้างความเดือดร้อนให้ประชาชนโดยส่วนรวมมากเกินไป ย่อมถูกคัดค้าน ถูกประณามจากสังคมและถูกแอนตี้โดยประการต่างๆ ให้องค์กรธุรกิจเอกชนนั้นไม่เจริญ หรือถึงเลิกล้มกิจการไปได้เหมือนกัน

ฝ่ายรัฐบาลก็เช่นกัน ถ้ารัฐบาลใดบริหารราชการแผ่นดินมี "ประสิทธิภาพต่ำ" คือ มีประสิทธิผลอันเป็นธรรมแก่ประชาชนน้อย กล่าวคือ ไม่ได้บำบัดทุกข์บำรุงสุข ให้เกิดประโยชน์และความสันติสุขแก่ประชาชนโดยส่วนรวม ให้สมค่าลงทุน คือ งบประมาณ ทรัพยากรต่างๆ กำลังคน และเวลาที่ใช้ในการบริหารราชการไปมากแล้ว แต่กลับไปอำนวยประโยชน์สุขแต่เฉพาะบุคคลหรือคณะบุคคลผู้เป็นญาติมิตรหรือพรรคพวกของตน ประชาชนส่วนใหญ่หรือโดยส่วนรวมที่ไม่ได้รับประโยชน์สันติสุขอันเป็นธรรมย่อมผิดหวัง ท้อแท้ และย่อมไม่เลือกตั้งพรรคการเมืองที่จัดตั้งรัฐบาลนั้นให้เข้ามาทำหน้าที่จัดตั้งรัฐบาลอีกได้

เพราะเหตุนั้น การบริหารราชการแผ่นดินแบบบูรณาการของหัวหน้าฝ่ายบริหาร(CEO) ทุกระดับจึงต้องอาศัยหลักความถูกต้อง เหมาะสม บริสุทธิ์ และยุติธรรม อันเป็นคุณลักษณะของ "หลักธรรมาภิบาล" ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงคุณประเสริฐของเรา ได้ทรงใช้ในการปฏิบัติพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่ทั้งปวงมาแล้ว ตั้งแต่วันเสด็จขึ้นเถลิงถวัลศิริราชสมบัติ ที่พระองค์ได้ทรงประกาศพระราชปณิธานเป็นพระปฐมบรมราชโองการ ว่า "เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแก่มหาชนชาวสยาม" นั้นแล้ว และพระองค์ก็ได้ทรงถือเป็นหลักปฏิบัติพระราชกรณียกิจ เพื่อยังความเจริญและสันติสุขแก่พสกนิกรของพระองค์อย่างทั่วถึงมาจนตราบเท่าทุกวันนี้ และโดยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรง

คุณอันประเสริฐของไทยเรานั้น ทรงเป็นพุทธมามกะ และทรงเป็นพระอัครศาสนูปถัมภก ได้ทรงศึกษาอบรมหลักธรรม ตามพระสัทธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นอย่างดี พระราชจริยาวัตรของพระองค์ตามหลักธรรมภิบาลนี้ จึงสงเคราะห์เข้าได้กับ “หลักทศพิธราชธรรม” อันเป็นหลักปฏิบัติที่พระราชามหากษัตริย์ทรงใช้ปกครองพระราชอาณาจักร ให้อาณาประชาราษฎร์ มีความเจริญและสันติสุขมาแต่โบราณกาล และยังประกอบด้วยหลักธรรมอื่นๆ อันโบราณบัณฑิตได้กล่าวแสดงไว้โดยปริยายอีก ได้แก่ ราชสังคหวัตถุ จักรวรรดิวัตร และพละ คือ กำลังของพระมหากษัตราธิราชเจ้า เป็นต้น ดังที่อาตมาภาพได้กล่าวถึง “หลักทศพิธราชธรรม” ไปแล้ว ๒ ข้อ คือ ข้อ “ทาน” และข้อ “ศีล” เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๑๖ พฤษภาคม ที่ผ่านมานี้ สำหรับวันนี้จะได้กล่าวต่อไปในหัวข้อที่ ๓ ปริจจาค คือ การเสียสละ และข้อ ๔ อาชชว คือ ความซื่อตรง และข้ออื่นๆ ตามสมควรแก่เวลาสืบต่อไป

อนึ่ง เนื่องด้วยในระยะหลายปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันนี้ มีปัญหาทางสังคมเกิดขึ้นมาก เพราะชนส่วนหนึ่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชน วัยรุ่น วัยเรียน และแม้ผู้ใหญ่ พากันติดอยู่ในอบายมุข อันเป็นทางให้เสื่อมเสียทรัพย์ เสื่อมเสียชื่อเสียง เสื่อมเสียอนาคต เสื่อมเสียสุขภาพกายสุขภาพจิต และแม้ถึงเสียชีวิต ได้แก่ การเล่นและติดการพนัน การเสพและติดสิ่งเสพติดมึนเมาให้โทษ เป็นที่ตั้งแห่งความประมาท การไม่สำรวมในกาม-สำส่อนในกาม เป็นต้น มากยิ่งขึ้นจนกลายเป็นปัญหาใหญ่ที่ยากแก่การป้องกันแก้ไขอยู่ในทุกวันนี้

จึงมีประเด็นของปัญหาว่า รัฐบาลและหัวหน้าฝ่ายบริหาร (CEO) แบบบูรณาการทุกระดับ ได้ดำเนินการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อประโยชน์และความสันติสุขแก่ประชาชนโดยส่วนรวม หรือส่วนใหญ่ มาถูกทาง คือ ถูกหลักธรรมาภิบาลนี้ หรือไม่ เพียงไร อาตมภาพจึงจะขอกล่าวประเด็นอันเป็นปัญหาดังกล่าวนี้ก่อน

ปัญหาข้อแรก คือว่า รัฐบาลควรสนับสนุนให้มี หรือว่า ไม่ควรสนับสนุนให้มีแหล่งการพนันในประเทศของเรา หรือไม่ เพียงไร

ตามข่าวที่ได้ยินได้ฟังมา ได้มีทั้งฝ่ายที่สนับสนุนให้มีแหล่งการพนันเพิ่มขึ้น และมีทั้งฝ่ายคัดค้านไม่ให้มีเพิ่มขึ้น ซึ่งต่างก็มีเหตุผลด้วยกัน ทั้ง ๒ ฝ่าย

ฝ่ายสนับสนุนก็ยกเหตุผลที่จะพึงได้ว่า เงินจะได้ไม่รั่วไหลออกนอกประเทศ และแถมยังจะได้เงินมาเข้ารัฐ เพื่อนำมาใช้พัฒนาประเทศให้ประชาชนอยู่ดีกินดีขึ้น และอ้างว่าในต่างประเทศที่เจริญแล้วเขาก็ทำกันบริการอย่างนี้จึงเป็นธรรม ควรที่รัฐบาลจะให้การสนับสนุน

ฝ่ายค้านก็ยกเหตุผลที่จะเสื่อมเสียว่าบริการอย่างนี้ไม่เป็นธรรม เพราะเป็นการมอมเมาประชาชน และรังแต่จะก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมต่างๆ ติดตามมาเพิ่มขึ้นภายในประเทศให้ประชาชนเดือดร้อนมาก และว่าแม้รัฐบาลจะได้เงินมาจากแหล่งการพนัน ก็ได้ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย เพราะเป็นธรรมชาติว่า ที่ใดมีการพนัน ที่นั้นมีเล่ห์เหลี่ยมกลโกงสารพัด และแม้จะได้เงินมาบ้างก็จริง แต่ก็ต้องนำไปใช้จ่ายในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม เพื่อแก้ปัญหาสังคมที่ยุ่งเหยิงมากขึ้นจนเกินแก้ไขอีกนั่นแหละ

เพราะฉะนั้นผลที่ได้จึงไม่คุ้มเสียอยู่ดี รัฐบาลจึงไม่ควรสนับสนุนให้มีขึ้น ที่มีอยู่แล้วควรจำกัดให้น้อยลงได้เท่าใดก็ยิ่งดี เพราะจะได้ทำให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุขด้วยความสงบดีขึ้น

นี้คือประเด็นที่ฝ่ายบริหารราชการแผ่นดิน และ ทั้งฝ่ายนิติบัญญัติจะพึงพิจารณา "ประสิทธิผลโดยธรรม" ในการบริหารแบบบูรณาการให้ถูกความต้องการอันเป็นธรรมของประชาชนโดยส่วนรวมอันเป็นคุณลักษณะของ "หลักธรรมาภิบาล"

ในฐานะที่ประเทศไทยเราเป็นเมืองพุทธ หัวหน้าฝ่ายบริหารทุกระดับและสมาชิกรัฐสภาส่วนใหญ่ก็เป็นพุทธ ควรจะได้อาศัยหลักธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ทรงรู้แจ้งโลก เป็นหลักพิจารณาประสิทธิผลของรัฐบาลว่า จะต้องบริหารราชการแผ่นดินเพื่อให้บริการอันเป็นธรรมแก่ประชาชนโดยส่วนรวม โดยประการที่จะต้องให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนโดยส่วนรวมอย่างถาวรมั่นคง แล้วไม่กลับเป็นผลร้ายแก่ประชาชน หรือไม่กลับเป็นปัญหาทางสังคมต่อไปในกาลข้างหน้าได้อีก ตรงนี้เป็นเหมือนเส้นผมบังภูเขา ที่ฝ่ายสนับสนุนมองเห็นประโยชน์ที่พึงจะได้คือ "เงิน" ที่จะได้แต่ด้านเดียว แต่มองไม่ค่อยเห็นผลร้ายที่จะติดตามมาเป็นปัญหาสังคมที่ยุ่งเหยิง จนยากที่จะเยียวยาแก้ไขได้ ดังที่ปรากฏเห็นๆ กันอยู่ในทุกวันนี้อยู่แล้ว

ผลงานใดของรัฐบาลที่แม้จะบังเกิดผลดีแก่ประชาชนทางด้านหนึ่งหรือในระยะเวลาหนึ่ง แต่อีกด้านหนึ่งเป็นผลเสีย หรือกลับกลายเป็นผลร้ายต่อไปในภายหลังถึงระดับว่า "ได้ไม่คุ้มเสีย" ผลงานของรัฐบาลเช่นนั้นย่อมไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนโดยส่วนรวมเลย การบริหารงานให้บริการแก่ประชาชนอันไม่เป็นธรรมเช่นนี้ ชื่อว่า เป็นกรรมที่ไม่ดี ดังพระพุทธดำรัสที่ตรัส (ขุ. ธ. ๒๕/๑๕/๑๕) ว่า

"บุคคลทำกรรมใดแล้วย่อมเดือดร้อนในภายหลัง กรรมนั้นทำแล้วไม่ดี บุคคลมีหน้าชุ่มด้วยน้ำตา ร้องไห้อยู่ ย่อมเสวยผลของกรรมใด กรรมนั้นทำแล้วไม่ดี"

ส่วนผลงานใดของรัฐบาลที่บังเกิดผลดีแก่ประชาชนโดยส่วนรวมโดยประการที่ให้เกิดความเจริญและสันติสุขอย่างถาวรมั่นคง "ประสิทธิผล" ของการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลเช่นนี้ ชื่อว่าเป็นธรรม และจัดว่าเป็นกรรมดี ดังพระพุทธดำรัสว่า

"บุคคลทำกรรมใดแล้ว ย่อมไม่เดือดร้อนในภายหลัง กรรมนั้นแลทำแล้วเป็นการดี บุคคลมีจิตใจแช่มชื่นเบิกบาน ย่อมเสวยผลของกรรมใด กรรมนั้นทำแล้ว เป็นการดี"

โทษของการพนันนั้นก็มีมาก ดังที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดง โทษของการเล่นการพนันบ่อยๆ และติดการพนันไว้ (ที. ปาฏิ. ๑๑/๑๘๒/๑๙๗) ว่า

(๑) ชยํ เวรํ ปสวติ ชิโน ผู้ชนะย่อมก่อเวร คือ อยากได้อีกมากๆ จึงติดเล่นต่อๆ ไปอีก จนอาจแพ้ถึงหมดตัวได้

(๒) วิตฺตมนุโสจติ ผู้แพ้ย่อมเสียดายทรัพย์ที่เสียไป จึงหวลกลับไปเล่นใหม่อีก ด้วยหวังว่าจะได้คืน สุดท้ายก็หมดตัวจนได้

(๓) สนฺทิฏฺฐิกา ธนชานิ ความเสื่อมเสียทรัพย์ในปัจจุบันทันตาเห็น

(๔) สภาคตสฺส วจนํ น รูหติ ถ้อยคำของคนเล่นการพนันซึ่งพูดในที่ประชุม ฟังไม่ขึ้น กล่าวคือ ไม่มีคนเชื่อถือในถ้อยคำ

(๕) มิตฺตามจฺจานํ ปริภูโต โหติ ถูกมิตรอำมาตย์ คือ ถูกเพื่อนราชการด้วยกันดูหมิ่นเหยียดหยาม

(๖) อาวาหวิวาหกานํ อปฺปตฺถิโต โหติ ไม่มีใครประสงค์จะแต่งงานด้วย เพราะคนส่วนมากเห็นว่า นักเลงการพนันรังแต่จะนำไปสู่ความเสียทรัพย์ ดังคำกล่าวที่ว่า ไฟไหม้เรือนยังเหลือที่ดิน แต่คนที่ผีพนันสิงแล้ว แม้แผ่นดินที่อยู่อาศัยก็หมด คือ ไม่มีที่จะอยู่

โทษของการพนัน ตามพระพุทธดำรัสนี้ เป็นปัญหาสังคมไทยเรามาหลายปีแล้ว ดังตัวอย่างข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ X-Cite เมื่อประมาณเดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๕๔๓ ซึ่งมีพาดหัวข่าวว่า "ผีพนันสิงวัยเรียนเฮโลได้เสียยูโร 2000" มีเนื้อความตอนหนึ่งว่า

"เอแบค/ศูนย์วิจัยกสิกรไทย สังคมมีปัญหา นักเรียน-นักศึกษามากกว่าครึ่ง ละลายเงินกับพนันบอลร้อยละ ๔๐ ยังลุ้นให้รัฐอนุญาตเปิดโต๊ะบอลถูกกฎหมาย ด้านศูนย์วิจัยกสิกรไทย เชื่อเงินสะพัด ยูโร 2000 ไม่ต่ำกว่า ๒ หมื่นล้านบาท ผีพนันส่วนใหญ่เป็นเด็กวัยรุ่น วัยเรียน

การสำรวจพบว่า นักเรียน-นักศึกษามากกว่าครึ่ง คือ ร้อยละ๕๑.๕ ตอบว่า เคยเล่นทายพนันบอล"

พล.ต.ท.วรรณรัตน์ คชรักษ์ ผบช.น. ได้กล่าวกับหนังสือพิมพ์ข่าวสด (๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๓ หน้า ๒) ถึงปัญหาอาชญากรรมทั่วๆ ไปหลังการแข่งขันฟุตบอลรายใหญ่ๆ อีกว่า

"ที่ผ่านมา เมื่อมีการแข่งขันฟุตบอลรายการใหญ่ๆ จากสถิติพบว่าคดียักยอกทรัพย์ ฉ้อโกงทรัพย์ ปล้น-ชิงทรัพย์ ฆาตกรรม หรือฆ่าตัวตายส่วนใหญ่ล้วนแต่เป็นผลพวงมาจากการเล่นพนันฟุตบอลเกือบทั้งหมด การจับกุมแม้จะลำบากแต่เราก็นิ่งเฉยไม่ได้ เราต้องยับยั้งหรือทำให้ปัญหาเกิดขึ้นน้อยลง"

นี้เป็นข่าวทางหนังสือพิมพ์ เมื่อ ๔ ปีมาแล้ว คือ เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๕๔๓ เพียงได้ฟังข่าวนี้ อ่านแล้วก็น่าสลดหดหู่ใจแทนพ่อแม่ของเด็กในวัยเรียนที่หลงติดอยู่กับอบายมุข คือการพนันเหล่านี้ เงินทองที่พ่อ-แม่สู้อุตส่าห์หามาได้ เพื่อส่งเสียให้ลูกรักได้ใช้ในการศึกษาเล่าเรียนพากเพียรหาความรู้ กลับถูกนำมาใช้ในเรื่องไร้สาระอย่างนี้กันหมด และแถมยังก่อหนี้สินให้เป็นปัญหาอีกมาก นี้แหละอบายมุข คือปากทางแห่งความเสื่อมเสียทุกอย่าง มีโทษมากอย่างนี้

ปัญหาที่ ๒ คือว่า รัฐบาลควรสนับสนุน หรือว่า ไม่ควรสนับสนุนให้มีการผลิต และจำหน่ายสิ่งเสพติดมึนเมา อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทประเภท บุหรี่/ยาสูบ สุรา เบียร์ ไวน์ เป็นต้น หรือไม่ เพียงไร

จริงอยู่ รัฐบาลได้ทุ่มเททรัพยากรต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาสังคม โดยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดประเภท ฝิ่น เฮโรอีน โคเคน ยาบ้า ยาอี เป็นต้น อย่างจริงจังอยู่แล้ว แต่สิ่งเสพติดประเภท บุหรี่/ยาสูบ สุรา

เบียร์ ไวน์ เป็นต้นเหล่านั้น ก็นับเป็นมัจจุราชผ่อนส่ง ที่มีโทษแก่ผู้เสพติดมาก ไม่น้อยหน้าไปกว่าประเภท ยาบ้า ยาอี เป็นต้นเหล่านั้นเลย เพียงแต่บุหรี่/ยาสูบ สุรา เบียร์ ไวน์ เป็นต้นนั้น สังคมยอมรับ ทั้งๆ ที่รู้เห็นว่า เป็นโทษ แต่ก็เคยชินต่อการเสพ แม้จะมีมาตรการป้องกันแก้ไขปัญหาการเสพสิ่งเสพติดเหล่านี้บ้าง เช่น พยายามรณรงค์ให้เลิกบุหรี่/สุรา แต่ก็ยังไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาให้ถึงรากถึงโคนได้ เพราะยังมีการส่งเสริมการผลิตสิ่งเสพติด เหล่านี้อยู่

เมื่อเป็นรัฐบาล CEO ที่เชิดชูนโยบาย "ความรู้คู่คุณธรรม" และที่กำลังปฏิรูประบบราชการให้เป็นแบบบูรณาการ ให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพสูง ตามหลัก "ธรรมาภิบาล" อยู่แล้ว ก็ควรจะเห็นโทษของสิ่งเสพติดประเภท บุหรี่/ยาสูบ สุรา เบียร์ ไวน์ เป็นต้น โดยความเป็นโทษตามที่เป็นจริงอีกด้วย ถึงแม้จะมีรายได้จากการผลิต และจำหน่ายสิ่งเสพติดเหล่านี้เมื่อพิจารณาให้ถ่องแท้แล้ว ผลได้คุ้มผลเสียไหม? ประเทศไทยกำลังพัฒนาประเทศเข้าสู่คลื่นลูกที่ ๓ คือ ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางด้านเทคโนโลยีอยู่แล้ว ไฉนจึงไม่ฉวยโอกาสทองนี้เปลี่ยนพฤติกรรมการส่งเสริมแหล่งการพนัน และการผลิต/การจำหน่ายสิ่งเสพติดมึนเมาให้โทษเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทเหล่านี้ มาเป็นการพัฒนาอุตสาหกรรมและการเกษตรให้เจริญ เพื่อเพิ่มพูนรายได้ของประเทศให้ทดแทนรายได้จากอบายมุขอันเป็นภัยแก่สังคมเหล่านั้น จะไม่ดีและคุ้มค่ากว่าหรือ ? ถ้าจะพิจารณาหลักธรรมข้อ "ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์" ให้รู้จักอดออมและประหยัด แม้เพียงรณรงค์ให้มีการผลิตและใช้ยานพาหนะด้วยพลังงานไฟฟ้าหรืออย่างอื่น ทดแทนการใช้น้ำมัน และให้ใช้รถจักรยานขับขี่ไปโรงเรียน ไปทำงาน ในระยะทางที่ไม่ไกลนักให้มากขึ้นแทนการใช้ยวดยานพาหนะที่ต้องใช้น้ำมันได้มากเพียงไร ก็ยังจะช่วยประหยัดเงินเป็นค่าน้ำมันได้มาก และเป็นการปลดแอกจากการเป็นทาสพ่อค้าน้ำมันได้ด้วย แถมยังช่วยลดมลภาวะ และอุบัติเหตุได้อีกมากด้วยควรแก่การรณรงค์และสนับสนุนอย่างยิ่ง อนึ่ง เมืองไทยเป็นเมืองพุทธ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ทรงรู้แจ้งโลก ได้ตรัสโทษของสิ่งเสพติดมึนเมาให้โทษ อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทเหล่านี้ (ที. ปาฏิ. ๑๑/๑๗๙/๑๙๘) ว่า

(๑) สนฺทิฏฺฐิกา ธนชานิ เป็นเหตุให้เสียทรัพย์

(๒) กลหปฺปวฑฺฒนี เป็นเหตุก่อการทะเลาะวิวาท

(๓) โรคานํ อายตนํ เป็นบ่อเกิดแห่งโรค คือ เป็นทั้งโรคที่เกิดขึ้นในทันทีทันใดที่เสพ และโรคเรื้อรังต่อๆไปให้เสียทั้งสุขภาพกาย สุขภาพจิต และอาจให้ถึงตายได้

(๔) อกิตฺติสญฺชนนี เป็นเหตุให้เสื่อมเสียชื่อเสียง

(๕) หิริโกปินนิทฺทํสนี เป็นเหตุให้ไม่รู้จักละอาย คือ ให้กล้าทำในสิ่งที่ไม่ควรกระทำ

(๖) ปญฺญาย ทุพฺพลี เป็นเหตุทอนกำลังสติปัญญา

ปัญหายาเสพติดมึนเมา เป็นที่ตั้งแห่งความประมาทในปัจจุบัน ได้กลายเป็นภาระหนักของสังคมนับตั้งแต่สังคมย่อยภายในครอบครัว ถึง

สังคมใหญ่ระดับประเทศชาติ ระดับโลกที่น่ากลัวที่สุด เพราะประชาชนผู้หลงผิดทั้งเด็กและผู้ใหญ่เหล่านั้นได้กลายเป็นคนขี้ยา ขี้บุหรี่ ขี้เหล้า กันเพิ่มมากขึ้นๆ อย่างนี้ จะเหลือคนดีๆ มีคุณภาพ คือที่จะมีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดีๆ กอปรด้วยสติปัญญาความรู้ความสามารถและคุณธรรมสักเท่าใด ? การผลิตและการค้ายาเสพติดมึนเมาให้โทษและเป็นที่ตั้งแห่งความประมาททุกชนิด จึงนับเป็นการจงใจฆ่าผู้อื่นอย่างเลือดเย็นและเหี้ยมโหดที่สุด

ปุถุชนผู้มีกิเลสเพียงดังเนินเขา เป็นคนโง่เขลาเบาปัญญา ไม่รู้บาป-บุญ คุณ-โทษ ไม่รู้สิ่งที่เป็นแก่นสารสารประโยชน์ และที่มิใช่แก่นสารสาระและไม่รู้ทางเจริญ-ทางเสื่อมแห่งชีวิตตามที่เป็นจริง ก็พากันหลงประพฤติไปตามอำนาจของกิเลส คือ หลงลองเสพแล้วก็ติด นำตนไปสู่ความทุกข์เดือดร้อน นั้นมีอยู่มาก เพราะเหตุนั้น การบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล และของหัวหน้าฝ่ายบริหาร (CEO) ทุกระดับ จึงพึงต้องกำหนดเป้าหมายให้เกิดประสิทธิผลที่ดี คือโดยความเป็นธรรม กล่าวคือให้เกิดประโยชน์และความสันติสุขแก่ประชาชนโดยส่วนรวม หรือส่วนใหญ่อย่างมั่นคงถาวรแท้จริง ไม่กลับกลายเป็นปัญหายุ่งเหยิงแก่สังคม ประเทศชาติ จนยากแก่การเยียวยาแก้ไข ดังที่เห็นๆ กันอยู่ในทุกวันนี้ได้อีก จึงจะถูกต้องตาม "หลักธรรมภิบาล" (Good governance) อย่างแท้จริง ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงคุณอันประเสริฐของเรา ได้ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่ทั้งปวง เพื่อประโยชน์สุขแก่พสกนิกรของพระองค์โดยส่วนรวมหรือส่วนใหญ่ เป็นบรรทัดฐานให้เห็นเป็นประจักษ์แก่ประชาชนโดยทั่วไปอยู่แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชจริยาวัตรของพระองค์นั้นสามารถสงเคราะห์เข้าในหลัก ทศพิธราชธรรม ได้ทุกข้อ นับตั้งแต่ ทาน การให้ และ ศีล คือ การสำรวมระวังความประพฤติทางกาย ทางวาจาให้เรียบร้อยดีไม่มีโทษเป็นปกติ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วเมื่อครั้งก่อน ปริจจาคะ คือ การเสียสละ และ อาชชวะ คือ ความซื่อตรง เป็นต้น ดังที่จะได้กล่าวรายละเอียดต่อไปในคราวหน้า

สำหรับวันนี้ ขอท่านผู้ฟังทุกท่านตั้งสัตยาธิษฐาน ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย ได้โปรดอภิบาลคุ้มครอง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ และพระบรมวงศานุวงศ์ จงทรงพระเกษมสำราญ มีพระชนมายุยิ่งยืนนาน สถิตสถาพรอยู่ในไอศูรย์สิริราชสมบัติ เป็นร่มโพธิ์ทองปกเกล้า ปกกระหม่อมพสกนิกรชาวไทย ให้อยู่เย็นเป็นสุขตลอดกาลนานเทอญ ขอถวายพระพรและขอความสุขสวัสดี จงมีแด่ท่านผู้ฟังทุกท่าน เจริญพร